

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

**IZVJEŠTAJ O STANJU NA TRŽIŠTU
OSIGURANJA U CRNOJ GORI
ZA 2020. GODINU**

SADRŽAJ

1. UVOD	6
1.1 Makroekonomski pokazatelji	8
2. UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA.....	9
2.1 Društva za osiguranje	9
2.2 Društva koja se bave poslovima zastupanja u osiguranju, posredovanja u osiguranju i poslovima pružanja drugih usluga u osiguranju	10
2.3 Zastupnici i posrednici u osiguranju	11
2.4 Zaposleni u društvima za osiguranje	11
3. POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA.....	12
3.1 Penetracija osiguranja	12
3.2 Gustina osiguranja	13
3.3 Struktura premije prema grupama osiguranja: životna i neživotna osiguranja	13
3.4 Premija osiguranja po vrstama osiguranja	15
3.5 Koncentracija tržišta osiguranja	16
3.6 Tržišno učešće društava za osiguranje	17
3.7 Obavezna osiguranja u saobraćaju	19
3.8 Životna osiguranja	20
3.9 Kanali distribucije u osiguranju.....	21
4. POKAZATELJI ŠTETA	23
5. STRUKTURA AKTIVE	25
6. STRUKTURA PASIVE	27
6.1 Tehničke rezerve	28
7. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVI	30
8. POKAZATELJI POSLOVANJA	32
8.1 Neto dobitak/Gubitak za poslovnu godinu.....	32
8.2 Adekvatnost kapitala i solventnost	32
8.3 Reosiguranje	32
8.4 Neto mjerodavni tehnički rezultat i rentabilnost imovine i sopstvenih sredstava	33
8.5 Likvidnost.....	34
9. UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE	35
10. ZAKLJUČAK.....	36

INDEX TABELA I GRAFIKA

Tabele

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2015. - 2020. godina.....	8
Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2020. godine	9
Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2020. godine imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.....	10
Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2020. godine imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.....	10
Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2020. godine imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.....	10
Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2020. godine imala dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju	11
Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2020. godine imala dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju.....	11
Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih u društvima za osiguranje, 2015. - 2020. godina	11
Tabela 9. Penetracija osiguranja u Crnoj Gori, 2015 - 2020. godina (%)	12
Tabela 10. Gustina osiguranja, 2015- 2020. godina (EUR)	13
Tabela 11. Struktura premije osiguranja u 2019. i 2020. godini.....	14
Tabela 12. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2019. i 2020. godini.....	15
Tabela 13. Herfindahl-Hirchman indeks po društvima za osiguranje u 2019. i 2020. godini	16
Tabela 14. Struktura premije obaveznog osiguranja u saobraćaju u 2019. i 2020. godini	20
Tabela 15. Podaci o životnom osiguranju u 2019. i 2020. godini	20
Tabela 16. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31. 12. 2020. godine....	23
Tabela 17. Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2019. i 2020. godinu	24
Tabela 18. Struktura agregatne aktive na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine	25
Tabela 19. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine	25
Tabela 20. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine	27
Tabela 21. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine	28
Tabela 22. Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31. 12. 2020. godine.....	29

Tabela 23. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2019. godine i na 31. 12. 2020. godine.....	32
Tabela 24. Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine	33
Tabela 25. Pokazatelji rentabilnosti na 31.12.2019. i na 31. 12. 2020. godine	33

GRAFIKONI

Grafik 1. Penetracija osiguranja, 2015 – 2020. godina (%).....	12
Grafik 2. Premija po glavi stanovnika, 2015-2020. godina (EUR)	13
Grafik 3. Struktura premije: život - neživot, 2015- 2020. godina	14
Grafik 4. Kretanje premija za period od 2015. – 2020. godine (u mil. EUR)	14
Grafik 5. Struktura ukupne premije u 2019. i 2020. godini	15
Grafik 6. Indikator koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2019. i 2020. godini	17
Grafik 7. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2020. godini	18
Grafik 8. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2020. godini	18
Grafik 9. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2020. godini	19
Grafik 10. Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznog osiguranja u saobraćaju za 2019. i 2020. godinu	20
Grafik 11. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2019. i 2020. godinu	21
Grafik 12. Učešće premije neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2019. i 2020. godinu	22
Grafik 13. Učešće premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji životnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2019. i 2020. godinu	22
Grafik 14. Kretanje ulaganja tržišta osiguranja u državne obveznice Crne Gore za period od 2015. – 2020. godine (u mil. EUR)	26
Grafik 15. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine	27
Grafik 16. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine	28
Grafik 17. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta na dan 31 .12. 2020. godine (mil. EUR)	30
Grafik 18. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja	31
Grafik 19. Neto dobit u 2019. i 2020. godini (hilj. EUR).....	32

Napomena:

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2020. godinu pripremljen je na osnovu analize statističkih, finansijskih i nadzornih izvještaja dostavljenih Agenciji za nadzor osiguranja od strane društava za osiguranje, društava za zastupanje u osiguranju, društava za posredovanje u osiguranju, preduzetnika - zastupnika u osiguranju, banaka koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju, agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju i izvještaja Udruženja Nacionalni biro osiguravača Crne Gore.

1. UVOD

Agencija za nadzor osiguranja je nezavisno regulatorno tijelo koje je odgovorno za nadzor nad sprovođenjem Zakona o osiguranju i nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja u Crnoj Gori. U skladu sa Zakonom o osiguranju Agencija priprema jednom godišnje Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja, sa ciljem obezbjeđivanja relevantnih informacija i pokazatelja tržišta osiguranja, posebno sa aspekta finansijske stabilnosti tržišta i solventnosti društava za osiguranje.

Uslovi ekstremne neizvjesnosti pod uticajem pandemije Covid-19 su rezultirali ekonomskom recesijom i padom korporativne profitabilnosti i raspoloživog dohotka u 2020. godini, na globalnom nivou i u Crnoj Gori, i značajno su uticali na poslovanje društava za osiguranje. I u ovakvim uslovima, crnogorski sektor osiguranja je sačuvao stabilnost i pokazao visoku otpornost na efekte pandemije, te nastavio da ispunjava svoju ulogu i izvršava obaveze, uz solventno, likvidno i profitabilno poslovanje svih društava za osiguranje.

Promjene koje karakterišu djelatnost osiguranja tokom posljednjih godina, nastale kao rezultat tržišnih uslova niskog ekonomskog rasta i novih preferencija klijenata, su značajno intenzivirane u uslovima pandemije Covid-19. Naime, u okruženju dugoročno niskih i negativnih kamatnih stopa i povrata na investicije na globalnom nivou, u sektoru osiguranja dolazi do značajnih promjena u strukturi proizvoda, posebno u štednoj i investicionoj komponenti proizvoda životnih osiguranja. Životni osiguravači imaju ograničene mogućnosti da ponude tradicionalne proizvode sa garantovanim prinosom, koji postaju kapitalno intenzivni, te se orijentišu na razvoj novih proizvoda u kojima ugovarač snosi rizik ulaganja. Takođe, osiguravači su u 2020. godini napravili značajan iskorak u optimizaciji poslovnih procesa i transformaciji prodajnih mreža, prije svega kroz uvođenje digitalizacije.

Agencija za nadzor osiguranja je u nadzornim aktivnostima u 2020. godini bila fokusirana na preduzimanje preventivnih mjera u cilju adekvatnog upravljanja efektima neizvjesnosti u pogledu trajanja pandemije i njenih efekata na poslovne modele, likvidnost i finansijsku poziciju društava za osiguranje. Agencija je takođe nastavila da sprovodi kontinuirane aktivnosti u cilju zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, kao i u cilju očuvanja finansijske stabilnosti tržišta i razvoja djelatnosti zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

Na crnogorskom tržištu osiguranja je tokom 2020. godine poslovalo devet društava za osiguranje, od čega je pet društava obavljalo poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih osiguranja obavljalo četiri društva za osiguranje. Ukupna bruto fakturisana premija u 2020. godini iznosila je 93,7 mil. EUR, što predstavlja pad od 1,1% u odnosu na 2019. godinu. Ukupna penetracija¹ je veća u odnosu na 2019. godinu i iznosila je 2,23%, dok je gustina osiguranja² iznosila 150,9 EUR i zabilježila je pad od 0,9% u poređenju sa 2019. godinom.

¹ Penetracija osiguranje predstavlja učešće bruto fakturisane premije osiguranja u BDP-u.

² Gustina osiguranja predstavlja iznos bruto fakturisane premije osiguranja po glavi stanovnika.

Na kraju 2020. godine na tržištu osiguranja bruto riješene štete iznosile su 36,6 mil. EUR, što je za 1,8% manje u odnosu na 2019. godinu. Posmatrano na nivou cjelokupnog tržišta osiguranja ostvarena je visoka ažurnost u rješavanju šteta od 92,3%.

Sektor osiguranja je u 2020. godini nastavio profitabilno poslovanje, pri čemu su svih devet društava za osiguranje ostvarila neto dobit u ukupnom iznosu od, do sada, rekordnih 10,8 mil. EUR, što je rast od 30,3% u odnosu na kraj 2019. godine.

Vrijednost aktive društava za osiguranje je na agregatnom nivou, na dan 31. 12. 2020. godine, iznosila 249,4 mil. EUR, što predstavlja rast od 5,7% u odnosu na agregatnu vrijednost aktive sa kraja 2019. godine. Rast vrijednosti aktive generisan je, prije svega, rastom kategorije „dugoročna finansijska ulaganja” koja su na kraju 2020. godine iznosila 157,4 mil. EUR, čemu su najviše doprinijela ulaganja društava za osiguranje u crnogorske državne obveznice. Crnogorski osiguravači su na dan 31. 12. 2020. godine raspolagali sa dugoročnim i kratkoročnim državnim obveznicama Crne Gore ukupne vrijednosti od 166,1 mil. EUR, što je za 7,1% više u odnosu na kraj 2019. godine.

Bruto tehničke rezerve, kao rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja, su na dan 31. 12. 2020. godine na agregatnom nivou iznosile 146,9 mil. EUR, što predstavlja rast od 5% u odnosu na prethodnu godinu. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi ukazuje da su društva za osiguranje na kraju 2020. godine plasirala ukupno 155,2 mil. EUR čime je od strane svih društava za osiguranje obezbijeđena pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim ulaganjima iznad zahtijevanog nivoa.

Pokazatelj solventnosti, kao indikator sposobnosti osiguravača da raspoloživim novčanim sredstvima blagovremeno izmiruju sve obaveze, je na kraju 2020. godine na agregatnom nivou iznosio 2,2, što je poboljšanje u odnosu na kraj 2019. godine kada je ovaj pokazatelj iznosio 1,9.

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa reputabilnim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos dijela osiguranih rizika u reosiguranje i obezbijedili odgovarajuće pokriće ugovaračima osiguranja. U 2020. godini ostvaren je rast provizije odobrene od strane reosiguravača društvima za osiguranje od 2,1% i rast premije prenijete u reosiguranje od 4,8%, kao i rast udjela reosiguravača u bruto tehničkim rezervama od 8,2%.

1.1 MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Prema preliminarnim podacima Uprave za statistiku Crne Gore – Monstat, u 2020. godini bruto domaći proizvod Crne Gore (BDP) je ostvario pad od 15,2% u odnosu na 2019. godinu i iznosio je 4,193 mlrd. EUR. Na kraju 2020. godine, BDP po stanovniku iznosio je 6.755 EUR. Prema podacima Monstat-a stopa zaposlenosti u Crnoj Gori u 2020. godini iznosila je 43,8%, dok je stopa nezaposlenosti iznosila 17,9%. Dodatno, prema preliminarnim podacima Monstat-a broj nezaposlenih lica iznosio je 47,8 hilj., što je za 10% više u odnosu na kraj 2019. godine, dok je prema Anketi o radnoj snazi za 2020. godinu broj zaposlenih u 2020. godini iznosio 219,4 hilj.

U narednoj tabeli je dat pregled makroekonomskih pokazatelja:

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2015. - 2020. godina

Pokazatelji	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BDP - tržišne cijene (mil. EUR)	3.654,5	3.954,2	4.299,1	4.663,1	4.907,9	4.193,2
BDP per capita (EUR)	5.873	6.352	6.908	7.495	7.892	6.755
Stopa rasta BDP	3,4%	2,9%	4,7%	5,1%	3,6%	-15,2
Inflacija (CPI)	1,4%	1,0%	1,9%	1,6%	1,0%	-0,9%
Broj stanovnika	622.218	622.387	622.359	622.182	621.873	620.739
Broj nezaposlenih (u hilj.)	47,2	48,3	43,9	42,5	43,4	47,8
Broj zaposlenih (u hilj.)	175,6	177,9	182,4	190,1	203,5	219,4*

Izvor: Uprava za statistiku Crne Gore – MONSTAT

*Anketa o radnoj snazi (ARS)

2. UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

2.1 DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

Na crnogorskom tržištu osiguranja u toku 2020. godine poslove osiguranja je obavljalo devet društava za osiguranje, od čega su četiri društva obavljala poslove životnih osiguranja, a pet društava poslove neživotnih osiguranja.

Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2020. godine

DRUŠTVA KOJA SU OBAVLJALA DJELATNOST ŽIVOTNOG OSIGURANJA
Grawe osiguranje AD, Podgorica
Lovćen životna osiguranja AD, Podgorica
Uniqa životno osiguranje AD, Podgorica
Wiener Städtische životno osiguranje AD, Podgorica
DRUŠTVA KOJA SU OBAVLJALA DJELATNOST NEŽIVOTNOG OSIGURANJA
Generali osiguranje Montenegro AD, Podgorica
Swiss osiguranje AD, Podgorica ³
Sava osiguranje AD, Podgorica
Lovćen osiguranje AD, Podgorica
Uniqa neživotno osiguranje AD, Podgorica

Akcijski kapital društava za osiguranje

Vrijednost ukupnog akcijskog kapitala društava za osiguranje na dan 31. 12. 2020. godine je iznosila 46,2 mil. EUR i na istom je nivou kao i na 31. 12. 2019. godine. Vrijednost stranog kapitala je iznosila 43,1 mil. EUR⁴, sa ostvarenim učešćem od 93,3% u ukupnom akcijskom kapitalu, a vrijednost domaćeg kapitala 3,1 mil. EUR, sa učešćem od 6,7%⁵.

³ 22. 01. 2021. godine u CRPS-u promijenjen je naziv društva "Swiss osiguranje AD, Podgorica" u "GRAWE neživotno osiguraje AD, Podgorica" u skladu sa promjenom vlasničke strukture.

⁴ Na 31. 12. 2019. godine vrijednosti stranog kapitala iznosio je 40,5 mil. EUR, međutim nakon kupovine Swiss osiguranja AD od strane Grazer Wechselseitige Versicherung AG iz Austrije i manjih promjena u vlasničkoj strukturi Lovćen osiguranja AD vrijednost stranog kapitala na 31. 12. 2020. godine povećao se za 2,6 mil. EUR, dok se iznos domaćeg kapitala smanjio za isti iznos.

⁵ Kapital je prikazan po metodoliji direktnog vlasništva. U okviru domaćeg osnivačkog kapitala prikazan je kapital Lovćen životna osiguranja AD (3 mil. EUR) koje je u direktnom vlasništvu društva Lovćen osiguranje AD Podgorica i dio domaćeg kapitala kod Lovćen osiguranje AD (81 hilj. EUR). Posmatrano prema metodologiji indirektnog vlasništva kapital u društvu Lovćen životna osiguranja AD bi bio prikazan kao strani kapital (jer je u 100% vlasništvu Lovćen osiguranje AD koji je u većinskom vlasništvu strane kompanije), pa bi učešće stranog kapitala iznosilo 99,8%, dok bi učešće domaćeg kapitala iznosilo 0,2%.

2.2 DRUŠTVA KOJA SE BAVE POSLOVIMA ZASTUPANJA U OSIGURANJU, POSREDOVANJA U OSIGURANJU I POSLOVIMA PRUŽANJA DRUGIH USLUGA U OSIGURANJU

Na kraju 2020. godine na tržištu osiguranja Crne Gore dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju imalo je 20 društava sa ograničenom odgovornošću, 2 preduzetnika i 8 banaka.

Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2020. godine imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	Aktuar DOO Podgorica	zastupanje
2.	AM CAPITAL DOO Podgorica	zastupanje
3.	ČELEBIĆ LOYAL DOO Podgorica	zastupanje
4.	EXPERIENCE DOO Tivat	zastupanje
5.	Ideal Life DOO Podgorica	zastupanje
6.	IN.PRO DOO Podgorica	zastupanje
7.	Indego Plus DOO Tivat	zastupanje
8.	KONTAKT DOO Podgorica	zastupanje
9.	Lojd Montenegro DOO Podgorica	zastupanje
10.	New Life DOO Podgorica	zastupanje
11.	Obses DOO Podgorica	zastupanje
12.	Premija Plus DOO Podgorica	zastupanje
13.	PRIMS DOO Nikšić	zastupanje
14.	Rogošić Invest DOO Podgorica	zastupanje
15.	Safe Invest DOO Podgorica	zastupanje
16.	Safe Life DOO Podgorica	zastupanje
17.	Sava Agent DOO Podgorica	zastupanje
18.	Smart Money Solutions DOO Podgorica	zastupanje
19.	Swiss Plus DOO Podgorica	zastupanje
20.	WVP DOO Budva	zastupanje

Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2020. godine imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv preduzetnika	Djelatnost
1.	Expres-Ključ Rožaje	zastupnik-preduzetnik
2.	Premium yacht Insurance MNE Bar	zastupnik-preduzetnik

Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2020. godine imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv banke	Djelatnost
1.	Addiko bank AD, Podgorica	zastupanje
2.	Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica	zastupanje
3.	Erste banka AD, Podgorica	zastupanje
4.	Hipotekarna banka AD, Podgorica	zastupanje
5.	Komercijalna banka AD, Podgorica	zastupanje
6.	NLB Banka AD, Podgorica	zastupanje
7.	Podgorička banka AD, Podgorica, member of OTP Group	zastupanje
8.	Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	zastupanje

Dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju imalo je 11 društava sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2020. godine imala dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	Adriatic AG DOO, Podgorica	posredovanje
2.	Amon Broker DOO, Podgorica	posredovanje
3.	APO Plus DOO, Podgorica	posredovanje
4.	Auctor DOO, Podgorica	posredovanje
5.	Bona Fide Broker DOO, Podgorica	posredovanje
6.	Broker INS DOO, Podgorica	posredovanje
7.	Insurance financial solutions DOO, Podgorica	posredovanje
8.	Omega Broker, DOO	posredovanje
9.	Partner M DOO, Podgorica	posredovanje
10.	Status Broker DOO, Podgorica	posredovanje
11.	WVPCG DOO, Budva	posredovanje

Dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranja imala su 2 društva sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2020. godine imala dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju

Red.br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	Montenegro Assistance DOO	obavljanje drugih poslova u osiguranju
2.	PROFESSIONAL INSURANCE ASSISTANCE DOO	obavljanje drugih poslova u osiguranju

2.3 ZASTUPNICI I POSREDNICI U OSIGURANJU

U toku 2020. godine Agencija za nadzor osiguranja je, u skladu sa Zakonom o osiguranju, izdala 25 saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja, 1 saglasnost za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i 21 saglasnost za obavljanje poslova zastupanja fizičkim licima, koja su položila stručni ispit za obavljanje tih poslova i ispunili druge uslove propisane Zakonom.

Takođe, na dan 31. 12. 2020. godine 667 fizičkih lica u Crnoj Gori posjedovalo je saglasnost za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, 52 fizička lica saglasnost za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, dok je 333 fizička lica posjedovalo saglasnost za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

2.4 ZAPOSLENI U DRUŠTVIMA ZA OSIGURANJE

U 2020. godini ukupno 796 lica bilo je (na razne načine po osnovu rada) angažovano u društvima za osiguranje, što predstavlja rast od 1,5% u odnosu na 2019. godinu.

Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih u društvima za osiguranje, 2015. - 2020. godina⁶

Godine	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ukupan broj zaposlenih u društvima za osiguranje	729	719	757	763	784	796

⁶ U skladu sa promjenom metodologije Agencije za nadzor osiguranja u dijelu prikaza broja zaposlenih lica u radnom odnosu sa društvima za osiguranje u Crnoj Gori korigovani su podaci i za period od 2015. do 2019. godine (uključen je radni odnos zaposlenih sa nepunim i skraćenim radnim vremenom, kao i dopunskim radom, bez efekta dupliranja zaposlenih u jednoj grupi na tržištu osiguranja Crne Gore).

3. POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA

Društva za osiguranje su u 2020. godini ostvarila bruto fakturisano premiju (u daljem tekstu: premija) u iznosu od 93,7 mil. EUR, što predstavlja pad od 1,1%, odnosno za 1,1 mil. EUR manje u odnosu na premiju ostvarenu u 2019. godini.

Posmatrano prema grupama osiguranja, ukupna premija životnih osiguranja iznosila je 19,7 mil. EUR i zabilježila je rast od 15,1%, dok je ukupna premija neživotnih osiguranja iznosila 73,9 mil. EUR i ostvarila je pad od 4,7% u odnosu na 2019. godinu.

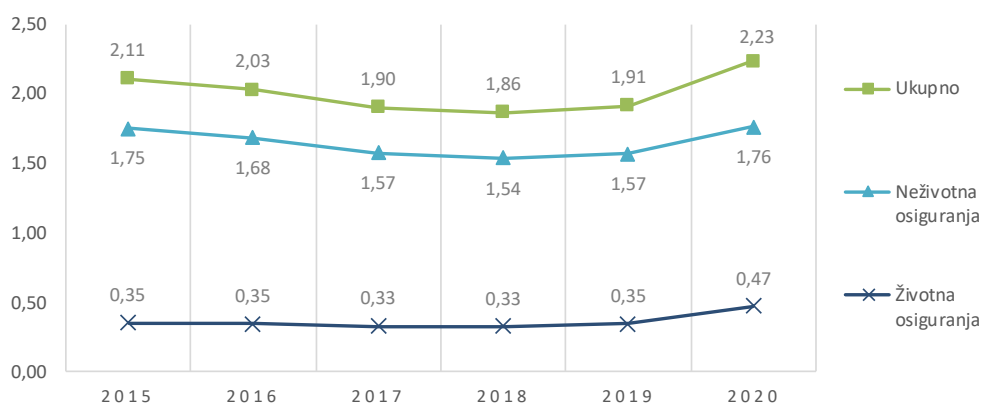
3.1 PENETRACIJA OSIGURANJA

U 2020. godini učešće premije u BDP-u Crne Gore (penetracija osiguranja) je iznosila rekordnih 2,23%, te je i pored blagog pada ukupne premije na tržištu, ostvarila rast u odnosu na 2019. godinu uslijed značajnijeg pada BDP-a Crne Gore u 2020. godini. Penetracija neživotnih osiguranja je iznosila je 1,76%, dok je penetracija životnih osiguranja iznosila 0,47%. Prema posljednjim raspoloživim podacima penetracija osiguranja u zemljama Evrope prosječno je iznosila 7,08% u 2019. godini⁷.

Tabela 9. Penetracija osiguranja u Crnoj Gori, 2015 - 2020. godina (%)

Godina	Ukupna premija (mil. EUR)	Promjene %	Penetracija osiguranja	Premija neživotnog osiguranje (mil. EUR)	Promjene %	Penetracija neživotnog osiguranja	Premija životnog osiguranje (mil. EUR)	Promjene %	Penetracija životnog osiguranja
2015 ⁸	76,9	6,2	2,11	64,0	6,9	1,75	12,9	2,9	0,35
2016	80,2	4,2	2,03	66,5	3,8	1,68	13,7	6,0	0,35
2017	81,8	2,0	1,90	67,6	1,7	1,57	14,2	3,4	0,33
2018	86,8	6,2	1,86	71,6	5,9	1,54	15,2	7,5	0,33
2019	94,7	9,1	1,91	77,5	8,4	1,57	17,1	12,5	0,35
2020	93,7	-1,1	2,23	73,9	-4,7	1,76	19,7	15,1	0,47

Grafik 1. Penetracija osiguranja, 2015 – 2020. godina (%)

⁷ Izvor: Insurance Europe, European Insurance in Figures: 2019 data, published in March 2021.

⁸ Kako je Uprava za statistiku Crne Gore - Monstat objavio rezultate obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Crne Gore za 2017. godinu, kao i revidiranu vremensku seriju podataka BDP-a za period 2010 - 2015. godine tako je Agencija za nadzor osiguranja izvršila novi obračun učešća premije u BDP-u za 2015. godinu.

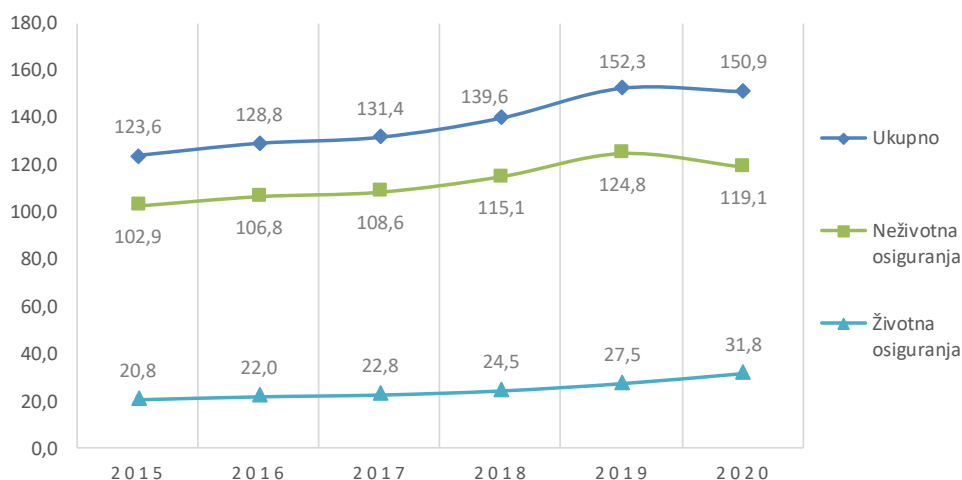
3.2 GUSTINA OSIGURANJA

Premija po glavi stanovnika (gustina osiguranja) u Crnoj Gori u 2020. godini iznosila je 150,9 EUR, što predstavlja pad od 0,9% u odnosu na 2019. godinu. U 2020. godini pokazatelj gustine životnih osiguranja iznosio je 31,85 EUR, dok je pokazatelj gustine neživotnih osiguranja iznosio 119,1 EUR. Gustina osiguranja u Crnoj Gori je još uvijek na značajno nižem nivou u poređenju sa prosjekom zemalja u Evropi, gdje je, prema posljednjim raspoloživim podacima, u 2019. godini ovaj pokazatelj iznosio je 2.085 EUR⁹.

Tabela 10. Gustina osiguranja, 2015- 2020. godina (EUR)

Godina	Ukupna premija (mil. EUR)	Gustina osiguranja (EUR)	Premija neživotnog osiguranja (mil. EUR)	Gustina neživotnog osiguranja (EUR)	Premija životnog osiguranja (mil. EUR)	Gustina životnog osiguranja (EUR)
2015	76,9	123,6	64,0	102,9	12,9	20,8
2016	80,2	128,8	66,5	106,8	13,7	22,0
2017	81,8	131,4	67,6	108,6	14,2	22,8
2018	86,8	139,6	71,6	115,1	15,2	24,5
2019	94,7	152,3	77,5	124,8	17,1	27,5
2020	93,7	150,9	73,9	119,1	19,7	31,8

Grafik 2. Premija po glavi stanovnika¹⁰, 2015-2020. godina (EUR)

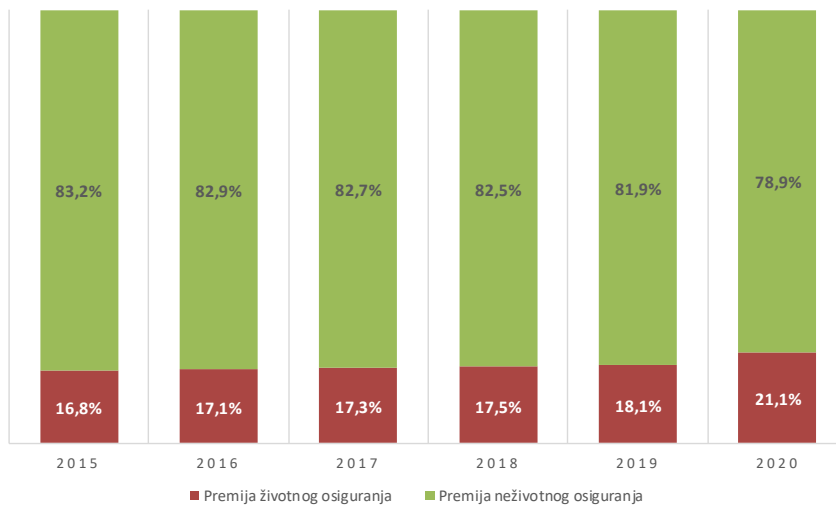
3.3 STRUKTURA PREMIJE PREMA GRUPAMA OSIGURANJA: ŽIVOTNA I NEŽIVOTNA OSIGURANJA

Na tržištu osiguranja u Crnoj Gori i u 2020. godini dominantno učešće od 78,9% u ukupnoj tržišnoj premiji ostvaruju neživotna osiguranja. Premija životnih osiguranja bilježi konstantan rast i u 2020. godini ostvaruje učešće od 21,1% u ukupnoj tržišnoj premiji (rast za 3 procentna poena u odnosu na 2019. godinu).

⁹ Izvor: Insurance Europe, European Insurance in Figures: 2019 data, published in March 2021.

¹⁰ Izvor podataka o broju stanovnika: Procjena stanovništva Zavoda za statistiku Crne Gore - Monstat u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list CG", br. 18/12) i Godišnjim planom statističkih istraživanja ("Sl. list CG", br. 53/11).

Grafik 3. **Struktura premije: život - neživot, 2015- 2020. godina**

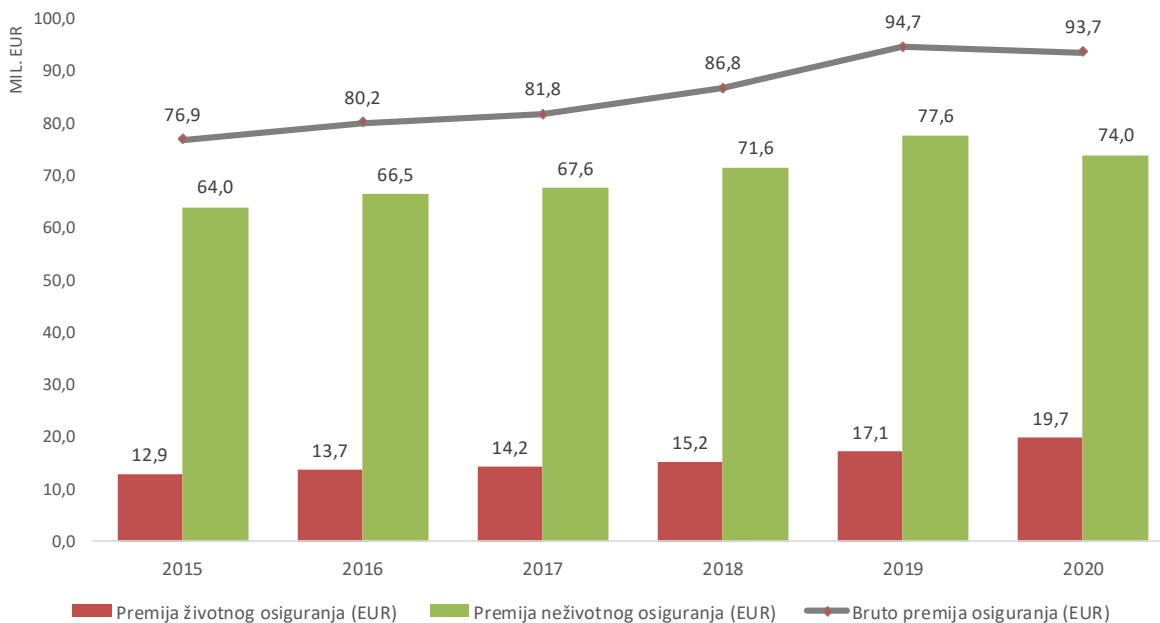
Posmatrano prema grupama osiguranja, ukupna premija životnih osiguranja zabilježila je rast od 15,1%, dok je premija neživotnih osiguranja ostvarila pad od 4,7% u odnosu na 2019. godinu.

Tabela 11. **Struktura premije osiguranja u 2019. i 2020. godini**

Grupa osiguranja	2019		2020		Index 2020/2019
	Premija (EUR)	Učešće	Premija (EUR)	Učešće	
Životno osiguranje	17.130.729	18,1%	19.723.018	21,1%	115,1
Neživotno osiguranje	77.599.881	81,9%	73.950.523	78,9%	95,3
UKUPNO	94.730.610	100%	93.673.541	100%	98,9

Premija životnih osiguranja ostvaruje konstantan rast od 2008. godine po prosječnoj godišnjoj stopi od 8,8%, dok je premija neživotnih osiguranja nakon pet godina uzastopnog rasta u 2020. godini ostvarila pad od 4,7% u poređenju sa 2019. godinom.

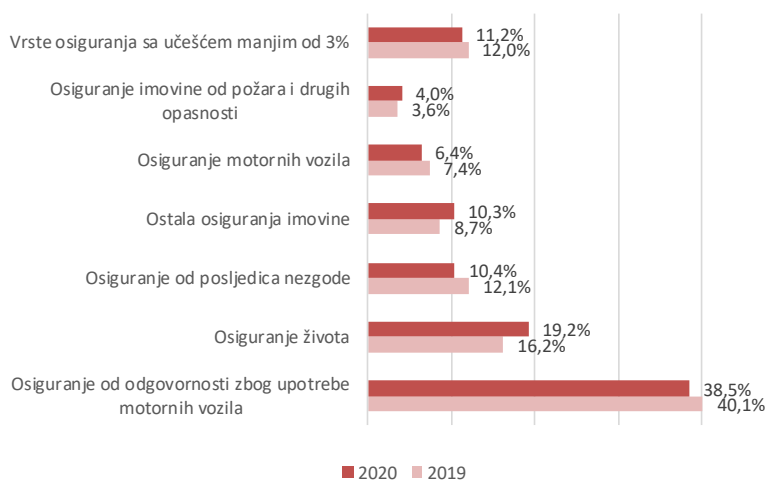
Grafik 4. **Kretanje premija za period od 2015. – 2020. godine (u mil. EUR)**

3.4 PREMIJA OSIGURANJA PO VRSTAMA OSIGURANJA

Na kraju 2020. godine najzastupljenija vrsta osiguranja na tržištu je, i dalje, osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila gdje je fakturisano 36 mil. EUR premije i ostvareno učešće od 38,5% u ukupnoj tržišnoj premiji. Pored ove vrste, značajnija učešća su ostvarila osiguranje života (19,2%), osiguranje od posljedica nezgode (10,4%), ostala osiguranja imovine (10,3%) i kasko osiguranje motornih vozila (6,4%). Ovih pet vrsta osiguranja učestvovala su sa 84,8% u ukupnoj tržišnoj premiji u 2020. godini što predstavlja blagi rast u odnosu na 2019. godinu (2019: 84,5%). Prethodno navedeni pokazatelji ukazuju na visok nivo koncentracije tržišta na veoma mali broj vrsta osiguranja.

Grafik 5. Struktura ukupne premije u 2019. i 2020. godini

Pad ukupne premije od 1,1% u odnosu na 2019. godinu, rezultat je pada premije neživotnih osiguranja u apsolutnom iznosu od 3.649.359 EUR, dok je premija životnih osiguranja ostvarila rast u iznosu od 2.592.289 EUR.

Tabela 12. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2019. i 2020. godini

Vrsta osiguranja	2019		2020		Index 2020/2019
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Osiguranje od posljedica nezgode	11.449.319	12,1%	9.748.821	10,4%	85,1
Zdravstveno osiguranje	2.711.856	2,9%	2.696.204	2,9%	99,4
Osiguranje motornih vozila	6.966.535	7,4%	5.966.889	6,4%	85,7
Osiguranje šinskih vozila	195.016	0,2%	91.206	0,1%	46,8
Osiguranje vazduhoplova	457.727	0,5%	468.672	0,5%	102,4
Osiguranje plovnih objekata	354.021	0,4%	367.256	0,4%	103,7
Osiguranje robe u prevozu	433.469	0,5%	436.439	0,5%	100,7
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	3.369.429	3,6%	3.778.992	4,0%	112,2
Ostala osiguranja imovine	8.204.317	8,7%	9.647.955	10,3%	117,6
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	38.016.601	40,1%	36.038.689	38,5%	94,8
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	908.811	1,0%	748.271	0,8%	82,3
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	308.011	0,3%	231.782	0,2%	75,3
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	2.126.019	2,2%	2.149.018	2,3%	101,1
Osiguranje kredita	636.357	0,7%	462.192	0,5%	72,6
Osiguranje jemstva	47.060	0,0%	59.366	0,1%	126,1
Osiguranje finansijskih gubitaka	306.341	0,3%	284.152	0,3%	92,8

Vrsta osiguranja	2019		2020		Index 2020/2019
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Osiguranje troškova pravne zaštite	7.578	0,0%	5.720	0,0%	75,5
Putno osiguranje	1.024.233	1,1%	652.089	0,7%	63,7
Druge vrste neživotnih osiguranja	77.183	0,1%	116.810	0,1%	151,3
Ukupno neživotna osiguranja	77.599.881	81,9%	73.950.523	78,9%	95,3
Osiguranje života	15.370.843	16,2%	17.990.362	19,2%	117,0
Rentno osiguranje	82.916	0,1%	39.890	0,0%	48,1
Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	1.673.970	1,8%	1.691.166	1,8%	101,0
Ostale vrste životnih osiguranja	3.000	0,0%	1.600	0,0%	53,3
Ukupno životna osiguranja	17.130.729	18,1%	19.723.018	21,1%	115,1
UKUPNO	94.730.610	100%	93.673.541	100%	98,9

Posmatrano prema vrstama grupe *neživotnih osiguranja*, padu premije u odnosu na 2019. godinu doprinio je, u najznačajnijoj mjeri, pad premije osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila i to za 1.977.912 EUR u apsolutnom iznosu, odnosno za 5,2%. Takođe, do značajnijeg pada premije došlo je i kod sljedećih vrsta neživotnih osiguranja: osiguranje od posljedica nezgode za 1.700.498 EUR (14,9%), kasko osiguranje motornih vozila za 999.646 EUR (14,3%), putno osiguranje za 372.144 EUR (36,3%), osiguranje kredita za 174.165 (27,4%), osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova za 160.540 (17,7%) i osiguranje šinskih vozila za 103.811 (53,2%). Istovremeno, do značajnijeg rasta premije došlo je kod dvije vrste neživotnog osiguranja, i to kod ostalih osiguranja imovine za 1.443.638 EUR (17,6%) i osiguranja imovine od požara i drugih opasnosti za 409.563 (12,2%).

Rastu premije grupe *životnih osiguranja* u 2020. godini doprinio je rast premije osiguranja života i to za 2.619.519 u apsolutnom iznosu, odnosno za 17%. Takođe, do neznatnog rasta premije došlo je i kod dopunskog osiguranja lica uz osiguranje života za 17.196 EUR (1%).

3.5 KONCENTRACIJA TRŽIŠTA OSIGURANJA

Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)¹¹, čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno istog tržišnog učešća tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol. Vrijednost Herfindahl-Hirschman indeksa, u 2020. godini bilježi trend pada u odnosu na 2019. godinu, i iznosi 1.830,1.

Tabela 13. Herfindahl-Hirschman indeks po društvima za osiguranje u 2019. i 2020. godini

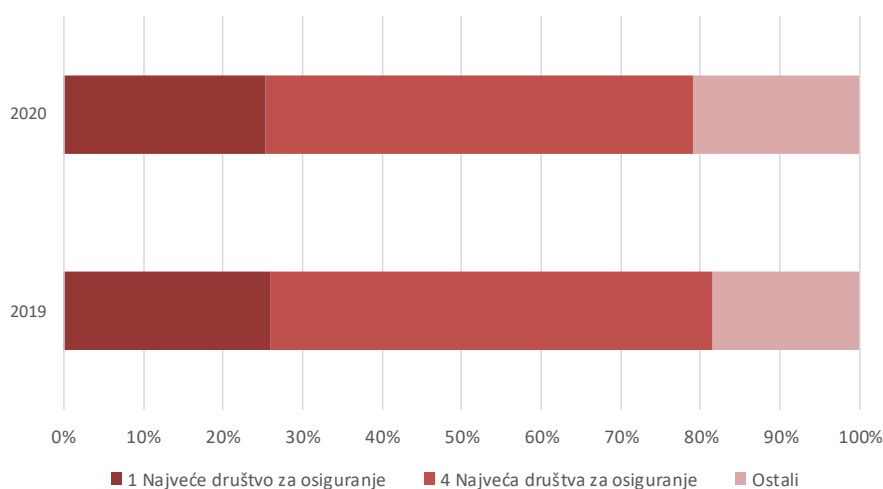
Naziv društva	2019			2020		
	Bruto premija	Učešće	HHI	Bruto premija	Učešće	HHI
Lovćen osiguranje	33.113.852	35,0%	1.221,9	31.963.960	34,1%	1.164,4
Sava osiguranje	13.758.703	14,5%	210,9	12.837.141	13,7%	187,8
Swiss osiguranje	6.600.749	7,0%	48,6	6.342.688	6,8%	45,8
Generali osiguranje Montenegro	11.819.203	12,5%	155,7	11.069.595	11,8%	139,6
Uniqa neživotno osiguranje	12.307.374	13,0%	168,8	11.737.139	12,5%	157,0

¹¹ HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno sabereu.

Naziv društva	2019			2020		
	Bruto premija	Učešće	HHI	Bruto premija	Učešće	HHI
Grawe osiguranje	7.079.791	7,5%	55,9	8.363.033	8,9%	79,7
Lovćen životna osiguranja	3.514.101	3,7%	13,8	4.285.070	4,6%	20,9
Wiener Städtische životno osiguranje	4.622.641	4,9%	23,8	5.201.757	5,6%	30,8
Uniqa životno osiguranje	1.914.196	2,0%	4,1	1.873.159	2,0%	4,0
UKUPNO	94.730.610	100,0%	1.903,4	93.673.541	100,0%	1.830,1

Indikator koncentracija tržišta osiguranja

Grafik 6. Indikator koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2019. i 2020. godini

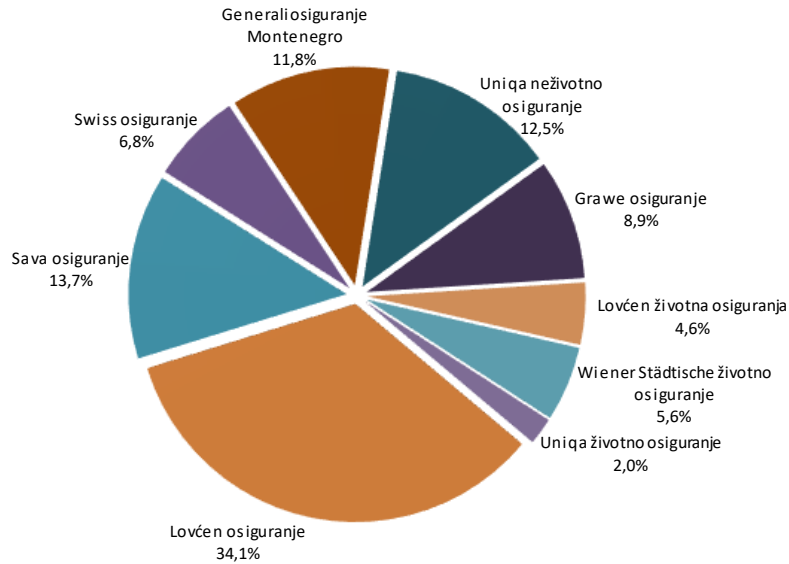

Indikator koncentracija tržišta osiguranja je mjera tržišnog učešća koje ostvaruju najveće kompanije na tržištu. Na grafiku je prikazana koncentracija koju ostvaruju 1 i 4 najveća osiguravača u Crnoj Gori u odnosu na ostale kompanije na tržištu, mjerena prema premiji.

3.6 TRŽIŠNO UČEŠĆE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

Kada je u pitanju raspored tržišnog učešća društava, najveće tržišno učešće mjereno premijom zadržalo je Lovćen osiguranje sa 34,1% učešća, odnosno sa 32 mil. EUR premije, zatim slijede: Sava osiguranje sa 13,7% učešća (12,8 mil. EUR), Uniqa neživotno osiguranje sa 12,5% (11,7 mil. EUR), Generali osiguranje Montenegro sa 11,8% (11,1 mil. EUR), Grawe osiguranje sa 8,9% (8,4 mil. EUR), Swiss osiguranje sa 6,8% (6,3 mil. EUR), Wiener Städtische životno osiguranje sa 5,6% (5,2 mil. EUR), Lovćen životna osiguranja sa 4,6% (4,3 mil. EUR) i Uniqa životno osiguranje sa 2% (1,9 mil. EUR).

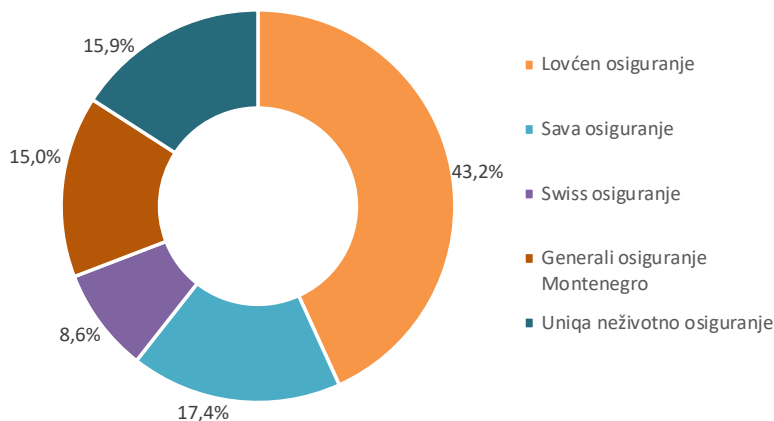
Grafik 7. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2020. godini

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji neživotnog osiguranja

U premiji neživotnih osiguranja, najveće učešće od 43,2% i dalje ima Lovćen osiguranje. Nadalje, vodeća društva prema tržišnom učešću u ovom segmentu su: Sava osiguranje sa učešćem od 17,4%, Uniqa neživotno osiguranje sa 15,9%, Generali osiguranje Montenegro sa 15% i Swiss osiguranje sa 8,6%.

Grafik 8. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2020. godini

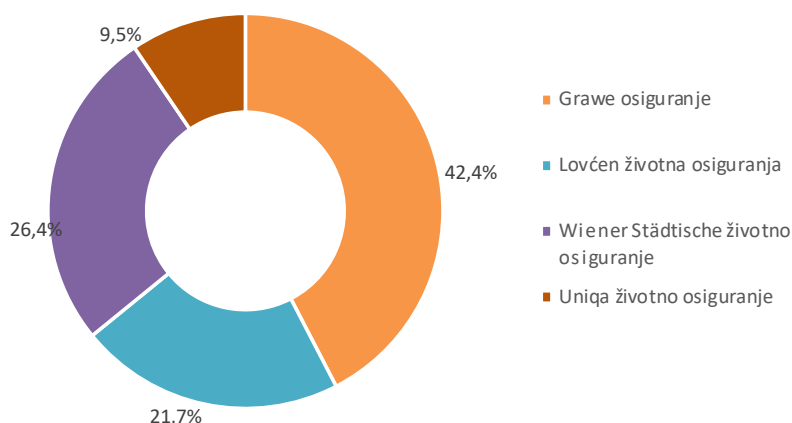

Od društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja rast učešća u premiji neživotnih osiguranja ostvarilo je društvo Lovćen osiguranje za 0,6 procentnih poena i Swiss osiguranje za 0,1 p.p., dok je do pada došlo kod Sava osiguranje za 0,4 p.p., Generali osiguranje Montenegro za 0,3 p.p. Uniqa neživotno osiguranje zadržalo je isti nivo učešća kao i u 2019. godini.

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji životnog osiguranja

Posmatrano prema strukturi tržišnog učešća društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, u 2020. godini najveće učešće od 42,4% premije životnih osiguranja je ostvarilo Grawe osiguranje. Drugo društvo po visini tržišnog učešća je bilo Wiener Städtische životno osiguranje sa 26,4%, zatim slijede Lovćen životna osiguranja sa učešćem od 21,7% i Uniqa životno osiguranje sa 9,5%.

Grafik 9. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2020. godini

Od društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, rast učešća u premiji životnih osiguranja ostvarilo je društvo Lovćen životna osiguranja za 1,2 p.p. i Grawe osiguranje za 1,1 p.p., dok je do pada došlo kod Uniqa životno osiguranje za 1,7 p.p. i Wiener Städtische životno osiguranje za 0,6 p.p.

3.7 OBAVEZNA OSIGURANJA U SAOBRAĆAJU¹²

Ukupna premija obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2020. godini iznosila je 37 mil. EUR, što predstavlja pad od 2,4 mil. EUR odnosno za 6,1% (2019: 39,4 mil. EUR). Do pada premije obaveznih osiguranja u saobraćaju došlo je usljed pada premije kod sve četiri vrste obaveznog osiguranja u saobraćaju, i to: obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 2 mil. EUR (5,3%), obaveznog osiguranja putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode za 218 hilj. EUR (54,2%), zatim obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 160 hilj. EUR (17,7%), i kod obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima za 52 hilj. EUR (18,3%).

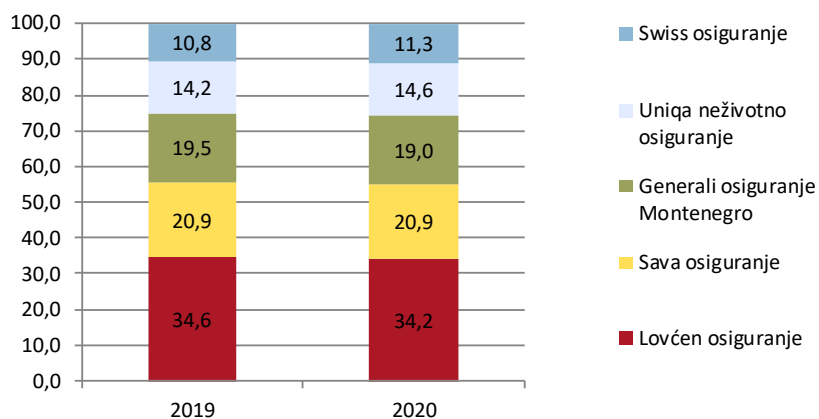
Učešće premije obaveznog osiguranja u saobraćaju u premiji neživotnih osiguranja u 2020. godini je iznosilo 50,1%, a u ukupnoj premiji 39,5%.

¹² Obavezna osiguranja u saobraćaju definisana su Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju („Sl. list CG“ br. 44/12).

Tabela 14. **Struktura premije obaveznog osiguranja u saobraćaju u 2019. i 2020. godini**

Obavezna osiguranja u saobraćaju	2019		2020		Index 2020/2019
	Premija (EUR)	Učešće	Premija (EUR)	Učešće	
Obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode	403.029	1,0%	184.488	0,5%	45,8
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	37.844.854	96,0%	35.853.467	96,9%	94,7
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	908.811	2,3%	748.271	2,0%	82,3
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima	283.593	0,7%	231.782	0,6%	81,7
UKUPNO	39.440.287	100%	37.018.008	100%	93,9

U strukturi premije obaveznog osiguranja u saobraćaju u 2020. godini najveći udio ostvarilo je obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima koje čini 96,9% ukupne premije obaveznog osiguranja u saobraćaju (2019: 96%).

Grafik 10. **Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznog osiguranja u saobraćaju za 2019. i 2020. godinu**

3.8 ŽIVOTNA OSIGURANJA

Posmatrano prema vrstama osiguranja u grupi životnih osiguranja najzastupljenija vrsta je osiguranje života koja je iznosila 18 mil. EUR (91,2% ukupne premije životnog osiguranja). Pored ove vrste, značajno učešće od 8,6% u premiji životnih osiguranja ima dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života gdje je fakturisano 1,7 mil. EUR, koje zajedno sa osiguranjem života čini 99,8% ukupne premije životnih osiguranja.

Tabela 15. **Podaci o životnom osiguranju u 2019. i 2020. godini**

Životno osiguranje	2019	2020	Index 2020/2019
Broj novozaključenih polisa	21.600	18.976	87,9
Broj storniranih polisa	7.842	11.462	146,2
Broj redukovanih polisa	775	757	97,7
Broj aktivnih polisa	62.308	65.197	104,6
Broj životno osiguranih lica	60.698	64.601	106,4

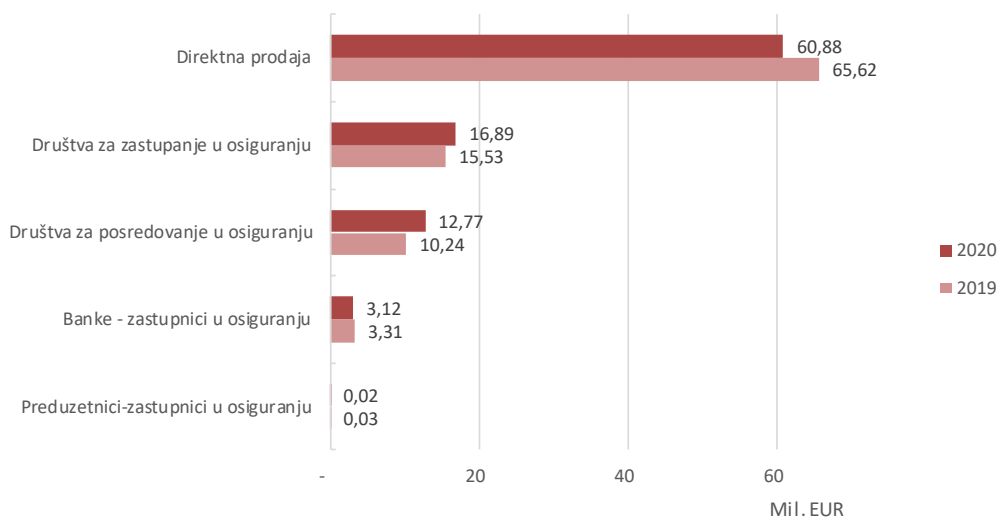
Društva koja obavljaju poslove životnih osiguranja su u toku 2020. godine zaključila 12,1% manje novih polisa životnog osiguranja u odnosu na 2019. godinu, dok je redukovanih polisa bilo 2,3% manje na kraju 2020. godine. U posmatranom periodu kod osiguranja života stornirano je 46,2% više polisa u odnosu na 2019. godinu. Broj osiguranih lica ostvario je rast od 6,4%, kao i broj aktivnih polisa životnog osiguranja za 4,6% u odnosu na uporedni period prethodne godine.

3.9 KANALI DISTRIBUCIJE U OSIGURANJU

Crnogorski osiguravači su u 2020. godini napravili značajan iskorak u optimizaciji poslovnih procesa kroz uvođenje digitalizacije, naročito u domenu prodajnih mreža. U cilju praćenja značajnih tehnoloških inovacija i preferencija potrošača, osiguravači su razvojne aktivnosti orijentisali prije svega na optimizaciju poslovnih procesa kroz uvođenje novih tehnologija. U 2020. godini ove aktivnosti su pod uticajem pandemije Covid-19 naročito bile usmjerene na uspostavljanje novih servisa i novih kanala distribucije (*underwriting* platforme, *internet prodavnica*, *digitalna polisa*).

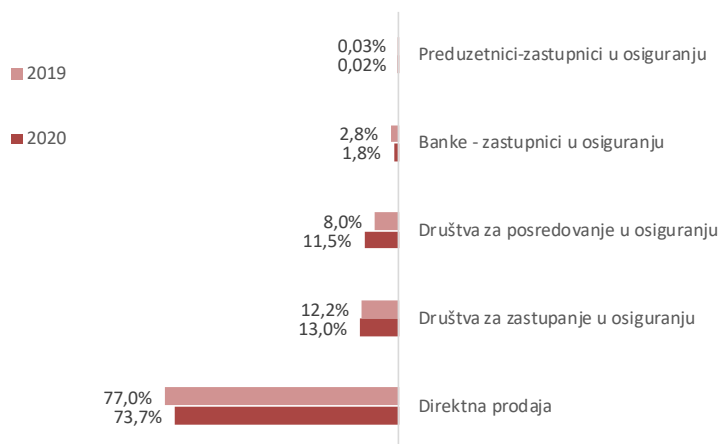
U toku 2020. godine premija zaključena direktnom prodajom društava za osiguranje iznosila je 60,9 mil. EUR (65% ukupne premije), zatim putem društava za zastupanje u osiguranju 16,9 mil. EUR (18% ukupne premije), društava za posredovanje u osiguranju 12,8 mil. EUR (13,6% premije), putem banaka - zastupnika u osiguranju 3,1 mil. EUR (3,3% premije), dok je putem preduzetnika – zastupnika u osiguranju zaključena premija u iznosu od 16 hilj. EUR (0,02% premije).

Grafik 11. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2019. i 2020. godinu

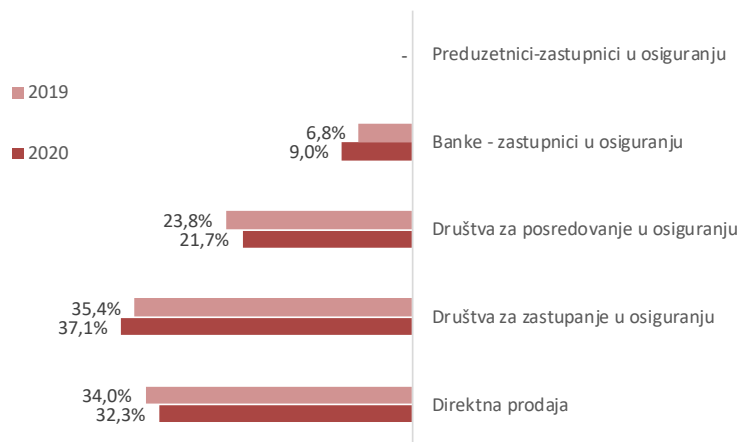
U 2020. godini najveće učešće u kanalima prodaje neživotnog osiguranja imao je direktan kanal prodaje društava za osiguranje (73,7%), zatim slijede društva za zastupanje u osiguranju (13%), društva za posredovanje u osiguranju (11,5%), banke – zastupnici u osiguranju (1,8%) i preduzetnici – zastupnici u osiguranju (0,02%).

Grafik 12. Učešće premije neživotnog osiguranja u ukupnoj premiji neživotnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2019. i 2020. godinu

U 2020. godini najveće učešće u kanalima prodaje životnog osiguranja imala je prodaja putem društava za zastupanje u osiguranju (37,1%), zatim kanal direktne prodaje društava za osiguranje (32,3%), društva za posredovanje u osiguranju (21,7%), banke – zastupnici u osiguranju (9%), dok putem preduzetnika – zastupnika u osiguranju nije bilo produkcije životnog osiguranja.

Grafik 13. Učešće premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji životnog osiguranja, po kanalima distribucije u osiguranju za 2019. i 2020. godinu

4. POKAZATELJI ŠTETA

Ažurnost u rješavanju šteta

Posmatrano na agregatnom nivou, ukupan broj šteta za rješavanje u 2020. godini je iznosio 53.300 i smanjen je za 14,8% u odnosu na 2019. godinu kada je iznosio 62.558. U 2020. godini je ostvaren visok nivo ažurnosti u rješavanju šteta, jer je od ukupnog broja šteta za rješavanje 92,3% riješeno, što je na neznatno manjem nivou u odnosu na 2019. godinu (92,7%).

Posmatrano prema grupama osiguranja, stepen ažurnosti u rješavanju šteta životnih osiguranja u 2020. godini je bio na nivou od 91,2% (2019: 92,5%). Stepem ažurnosti u rješavanju šteta neživotnih osiguranja je iznosio 92,4% (2019: 92,7%).

Tabela 16. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31. 12. 2020. godine

Vrsta osiguranja	Broj riješenih šteta	Ukupan broj šteta	% ažurnosti
Osiguranje od posljedica nezgode	10.462	10.902	96,0%
Zdravstveno osiguranje	15.052	16.043	93,8%
Osiguranje motornih vozila	3.610	3.842	94,0%
Osiguranje šinskih vozila	1	1	100,0%
Osiguranje vazduhoplova	0	1	0,0%
Osiguranje plovnih objekata	2	3	66,7%
Osiguranje robe u prevozu	179	179	100,0%
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	360	418	86,1%
Ostala osiguranja imovine	1.535	1.871	82,0%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	11.292	12.563	89,9%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	62	62	100,0%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	18	20	90,0%
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	509	773	65,8%
Osiguranje kredita	92	99	92,9%
Osiguranje jemstva	20	21	95,2%
Osiguranje finansijskih gubitaka	135	139	97,1%
Osiguranje troškova pravne zaštite			
Putno osiguranje	2.915	3.107	93,8%
Druge vrste neživotnih osiguranja	78	78	100,0%
Ukupno neživotna osiguranja	46.322	50.122	92,4%
Osiguranje života	2.227	2.339	95,2%
Rentno osiguranje	33	38	86,8%
Dopunsko osiguranje	638	800	79,8%
Druge vrste životnih osiguranja	1	1	100,0%
Ukupno životna osiguranja	2.899	3.178	91,2%
UKUPNO	49.221	53.300	92,3%

Iznos riješenih šteta

Bruto riješene štete na kraju 2020. godine iznosile su 36,6 mil. EUR, što je za 1,8% manje u odnosu na 2019. godinu (2019: 37,2 mil. EUR). Bruto riješene štete neživotnih osiguranja iznosile su 28,8 mil. EUR, što je za 5,4% manje u odnosu na 2019. godinu (2019: 30,4 mil. EUR), dok su bruto riješene štete životnih osiguranja iznosile 7,8 mil. EUR što je za 14,7% više nego u 2019. godini (2019: 6,8 mil. EUR).

Tabela 17. Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2019. i 2020. godinu

Vrsta osiguranja	2019	2020	Promjene %
Osiguranje od posljedica nezgode	7.479.932	7.364.290	-1,5%
Zdravstveno osiguranje	1.630.012	1.330.122	-18,4%
Osiguranje motornih vozila	3.818.188	3.242.881	-15,1%
Osiguranje šinskih vozila		20.190	-
Osiguranje vazduhoplova			
Osiguranje plovnih objekata	-	436.456	-
Osiguranje robe u prevozu	21.114	23.969	13,5%
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	692.148	809.521	17,0%
Ostala osiguranja imovine	1.322.443	1.247.390	-5,7%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	14.435.795	13.265.837	-8,1%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	36.062	9.011	-75,0%
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	133.115	38.474	-71,1%
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	144.963	310.600	114,3%
Osiguranje kredita	269.823	201.926	-25,2%
Osiguranje jemstva	9.040	14.834	64,1%
Osiguranje finansijskih gubitaka	5.177	23.252	349,1%
Osiguranje troškova pravne zaštite			
Putno osiguranje	387.948	426.143	9,8%
Druge vrste neživotnih osiguranja	37.082	4.459	-88,0%
Ukupno neživotna osiguranja	30.422.840	28.769.352	-5,4%
Osiguranje života	6.268.595	7.310.834	16,6%
Rentno osiguranje	18.982	39.975	110,6%
Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	514.219	455.918	-11,3%
Druge vrste životnih osiguranja	4.015	-	-
Ukupno životna osiguranja	6.805.811	7.806.727	14,7%
UKUPNO	37.228.651	36.576.079	-1,8%

Kombinovana kvota

Na tržištu osiguranja je u 2020. godini ostvarena bruto kombinovana kvota (bez efekta reosiguranja) na nivou cijelog tržišta od 0,68, što predstavlja poboljšanje u odnosu na 2019. godinu kada je iznosila 0,79, što znači da su osiguravači u osnovnom, odnosno osiguravajućem dijelu poslovanja, poslovali veoma uspješno, odnosno profitabilno, tj. premijski prihodi su bili dovoljni za pokriće rashoda za štete i troškova sprovođenja osiguranja. Posmatrano po grupama osiguranja, neživotna osiguranja su ostvarila bruto kombinovanu kvotu od 0,71 (2019: 0,83), a životna osiguranja bruto kombinovanu kvotu od 0,60 (2019: 0,64).

Tržišna neto kombinovana kvota (sa efektom reosiguranja) od 0,74 u 2020. godini (2019: 0,86) takođe ukazuje na dovoljnost premijskih prihoda za pokriće rashoda za štete i troškova sprovođenja osiguranja, kako na tržištu neživotnih osiguranja sa neto kombinovanom kvotom od 0,80 (2019: 0,92), tako i na tržištu životnih osiguranja sa neto kombinovanom kvotom od 0,59 (2019: 0,65).

5. STRUKTURA AKTIVE

Vrijednost aktive društava za osiguranje na agregatnom nivou, na dan 31. 12. 2020. godine, iznosila je 249,4 mil. EUR, što predstavlja rast od 5,7% u odnosu na vrijednost aktive na dan 31. 12. 2019. godine. U strukturi aktive najznačajniju kategoriju predstavljaju „dugoročna finansijska ulaganja“ sa učešćem od 63,1%, zatim slijede kratkoročna finansijska ulaganja sa učešćem od 12,5% i „kratkoročna sredstva“ sa učešćem od 11%.

Tabela 18. Struktura agregatne aktive na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine

	2019 ¹³		2020		Index 2020/2019
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Nematerijalna imovina	832.420	0,4%	985.407	0,4%	118,4
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	13.314.833	5,6%	12.231.040	4,9%	91,9
Dugoročna finansijska ulaganja	150.193.237	63,7%	157.368.671	63,1%	104,8
Kratkoročna finansijska ulaganja	27.508.289	11,7%	31.172.011	12,5%	113,3
Kratkoročna sredstva	23.897.862	10,1%	27.521.431	11,0%	115,2
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	10.203.040	4,3%	11.042.617	4,4%	108,2
Aktivna vremenska razgraničenja	9.841.845	4,2%	9.007.378	3,6%	91,5
Odložena poreska sredstva	64.422	0,03%	72.335	0,03%	112,3
UKUPNO	235.855.948	100	249.400.889	100	105,7

Tabela 19. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine

Društvo za osiguranje	31. 12. 2019.		31. 12. 2020.	
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće
Lovćen osiguranje	52.374.723	22,2%	52.202.701	20,9%
Sava osiguranje	26.477.687	11,2%	28.401.933	11,39%
Swiss osiguranje	10.132.507	4,3%	10.887.555	4,4%
Generali osiguranje Montenegro	26.843.348	11,4%	28.477.297	11,42%
Uniqa neživotno osiguranje	17.770.321	7,5%	17.654.151	7,1%
Grawe osiguranje	63.269.572	26,8%	67.680.674	27,1%
Lovćen životna osiguranja	7.525.804	3,2%	8.021.087	3,2%
Wiener Städtische životno osiguranje	19.244.449	8,2%	23.190.573	9,3%
Uniqa životno osiguranje	12.217.538	5,2%	12.884.918	5,2%
UKUPNO	235.855.948	100%	249.400.889	100%

Bilansne kategorije u okviru aktive društava za osiguranje

Na 31. 12. 2020. godine u okviru aktive najznačajnija kategorija „dugoročna finansijska ulaganja“ iznosila je 157,4 mil. EUR i ostvarila je rast od 4,8%, odnosno u apsolutnom iznosu rast od 7,2 mil. EUR čime je u najvećoj mjeri doprinijela ukupnom rastu aktive. Kategorije „kratkoročna finansijska ulaganja“¹⁴ i „kratkoročna sredstva“ takođe su značajno uticali na rast ukupne aktive i to za 13,3% (3,7 mil. EUR) i 15,2% (3,6 mil. EUR) respektivno.

¹³ Izvor podataka su revidirani finansijski izvještaji društava za osiguranje za 2020. godinu.

¹⁴ Jedan dio dugoročnih obveznica, u okviru „dugoročnih finansijskih ulaganja“ na 31. 12. 2020. godine, dospjelo je na naplatu u roku kraćem od godinu dana pa su društva u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima izvršila reklasifikaciju dugoročnih obveznica u kratkoročne što je u najznačajnijoj mjeri i uticalo na povećanje kategorije „kratkoročna finansijska ulaganja“ u odnosu na 31. 12. 2019. godine.

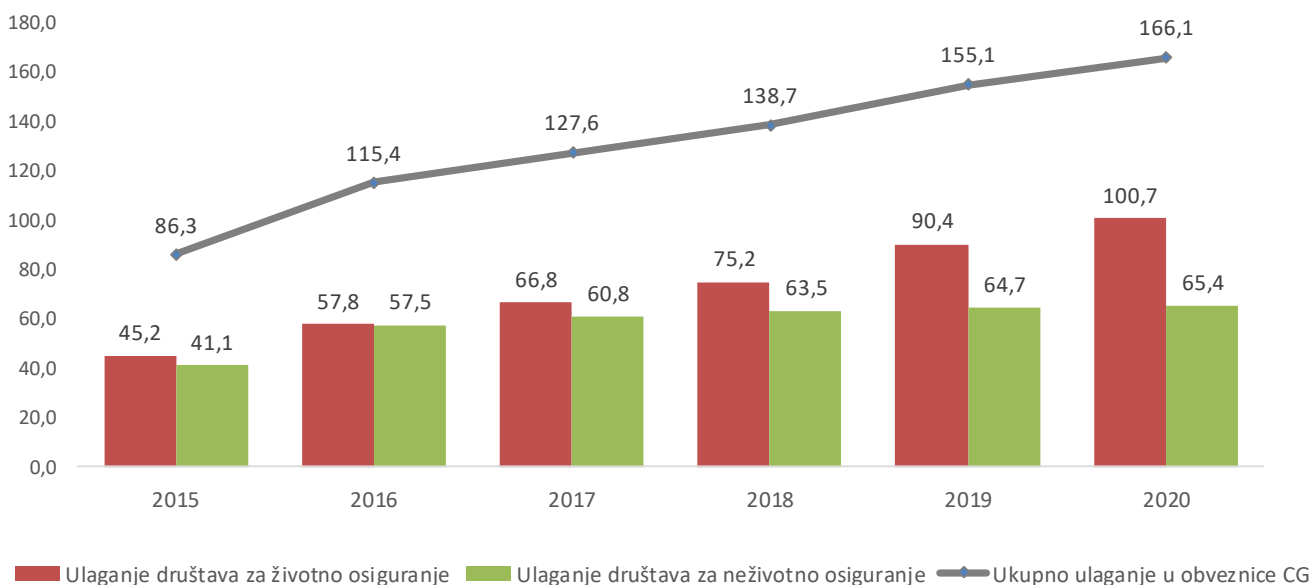
Istovremeno je značajan pad ostvarila kategorija „nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja“ za 8,1%, odnosno za 1,1 mil. EUR, kao i kategorija „aktivna vremenska razgraničenja“ za 8,5% odnosno 834 hilj. EUR.

Ulaganja u obveznice

U 2020. godini je nastavljen globalni trend smanjivanja opštih kamatnih stopa, dok je na lokalnom finansijskom tržištu nastavljen pad kamatnih stopa na deponovana sredstva u crnogorskom bankarskom sektoru, što je u sadejstvu sa nedovoljno aktivnim i likvidnim crnogorskim tržištem kapitala, uticalo da društva za osiguranje i u 2020. godini nastave sa strateškim opredjeljenjem ulaganja sredstava osiguranja u državne obveznice kao sigurne vrste investicione imovine koju karakterišu zadovoljavajući prinosi i likvidnost, pa se najveći dio investicionog portfelja osiguravača odnosio upravo na ovu vrstu ulaganja. Crnogorska društva su na dan 31. 12. 2020. godine ukupno uložila 166,8 mil. EUR u dugoročne i kratkoročne obveznice (2019: 156,5 mil. EUR), što predstavlja 66,9% ukupne aktive sektora osiguranja, a skoro cjelokupan iznos ovih ulaganja (166,1 mil. EUR) se odnosio na ulaganja u obveznice čiji je emitent država Crna Gora (2019: 155,1 mil. EUR), što predstavlja visok nivo koncentracije ukupnih ulaganja osiguravača i izloženost prema riziku jednog emitenta.

Posmatrano prema grupama osiguranja, društva za životno osiguranje uložila su, na dan 31. 12. 2020. godine, ukupno 100,7 mil. EUR u državne obveznice Crne Gore (99,3% ukupnih ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje), dok je 675 hilj. EUR uloženo u obveznice u drugoj zemlji (0,7% ukupnih ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje). U segmentu neživotnih osiguranja, društva za osiguranje su, na dan 31. 12. 2020. godine, uložila ukupno 65,3 mil. EUR u državne obveznice Crne Gore.

Grafik 14. Kretanje ulaganja tržišta osiguranja u državne obveznice Crne Gore za period od 2015. – 2020. godine (u mil. EUR)

6. STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori na dan 31. 12. 2020. godine iznosila je 249,4 mil. EUR, što predstavlja rast od 5,7% u odnosu na vrijednost ukupne pasive na dan 31. 12. 2019. godine.

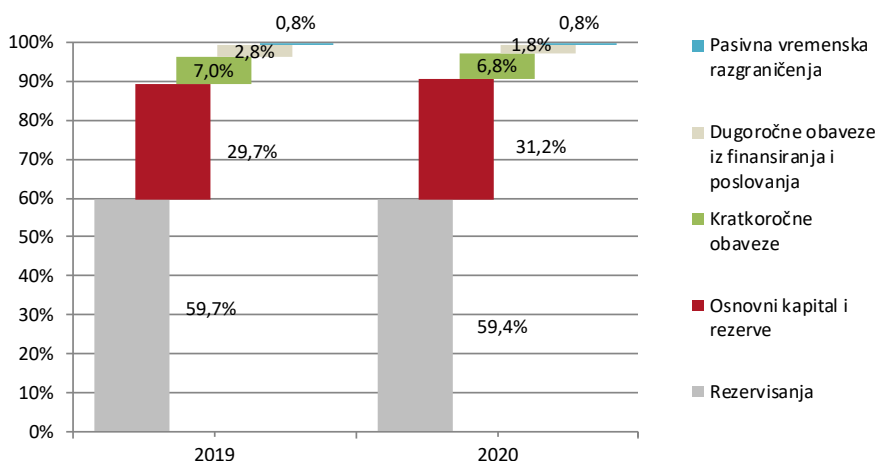
Tabela 20. **Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine**

	2019 ¹⁵		2020		Index 2020/2019
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Osnovni kapital i rezerve	70.020.123	29,7%	77.895.386	31,2%	111,2
Rezervisanja	140.892.033	59,7%	148.135.428	59,4%	105,1
Kratkoročne obaveze	16.433.079	7,0%	16.898.606	6,8%	102,8
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	6.599.222	2,8%	4.473.921	1,8%	67,8
Pasivna vremenska razgraničenja	1.911.490	0,8%	1.997.548	0,8%	104,5
UKUPNO	235.855.948	100%	249.400.889	100%	105,7

U okviru ukupne pasive društava za osiguranje na 31. 12. 2020. godini najveći rast u apsolutnom iznosu ostvarila je kategorija „osnovni kapital i rezerve” u apsolutnom iznosu od 7,9 mil. EUR, odnosno za 11,2% u odnosu na 31. 12. 2019. godinu, što je u najvećoj mjeri rezultat ostvarenog pozitivnog finansijskog rezultata na kraju 2020. godine u iznosu od 10,8 mil. EUR. Značajan rast je ostvarila i kategorija „rezervisanja”, koja obuhvata bruto tehničke rezerve društava za osiguranje i ostala rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade, otpremnine, štetne ugovore i sl., i to u iznosu od 7,2 mil. EUR, odnosno za 5,1%, kao i kategorije „kratkoročne obaveze” koja se odnosi na obaveze iz poslova osiguranja, kao i na obaveze iz finansiranja za 465 hilj. EUR, odnosno za 2,8%, i „pasivna vremenska razgraničenja” za 86 hilj. EUR odnosno za 4,5%.

Na 31. 12. 2020. godine kategorija „dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja” ostvarile su pad od 2,1 mil. EUR, odnosno za 32,2%, u odnosu na 31. 12. 2019. godine.

Grafik 15. **Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine**

15 Izvor podataka su revidirani finansijski izvještaji društava za osiguranje za 2020. godinu.

6.1 TEHNIČKE REZERVE

Društva za osiguranje su, u skladu sa Zakonom o osiguranju, dužna da na kraju svakog obračunskog perioda formiraju tehničke rezerve, koje predstavljaju rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja.

Tehničke rezerve na dan 31. 12. 2020. godine na nivou svih društava za osiguranje iznosile su 146,9 mil. EUR, što predstavlja rast od 5% u odnosu na dan 31. 12. 2019. godine.

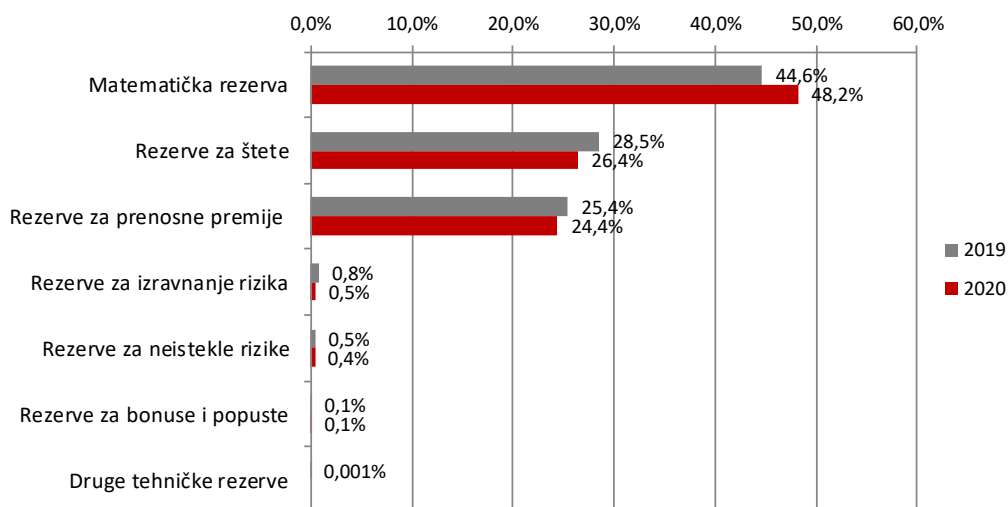
Tabela 21. **Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine**

Tehničke rezerve	2019		2020		Index 2020/2019
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Rezerve za prenosne premije	35.590.341	25,4%	35.896.298	24,4%	100,9
Rezerve za štete	39.900.288	28,5%	38.819.499	26,4%	97,3
Rezerve za bonuse i popuste	114.429	0,1%	100.204	0,1%	87,6
Rezerve za izravnjanje rizika	1.167.709	0,8%	714.225	0,5%	61,2
Druge tehničke rezerve	1.210	0,0%	11.222	0,0%	927,4
Matematička rezerva	62.436.257	44,6%	70.731.888	48,2%	113,3
Rezerve za neistekle rizike	646.814	0,5%	587.013	0,4%	90,8
UKUPNO	139.857.047	100%	146.860.350	100%	105,0

Najveći udio od 48,2% u ukupnim tehničkim rezervama društava za osiguranje na kraju 2020. godine ostvarila je matematička rezerva i to u iznosu od 70,7 mil. EUR, zatim rezerve za štete koje su iznosile 38,8 mil. EUR (26,4% ukupnih tehničkih rezervi), dok su rezerve za prenosne premije iznosile 35,9 mil. EUR (24,4% ukupnih tehničkih rezervi).

Najveći nominalni rast u odnosu na 2019. godinu ostvarila je matematička rezerva za 8,3 mil. EUR (13,3%), kao i rezerve za prenosne premije za 306 hilj. EUR, odnosno za 0,9%. Istovremeno, u okviru tehničkih rezervi najznačajniji pad su ostvarile rezerve za štete za 1,1 mil. EUR, odnosno za 2,7%, kao i rezerve za izravnjanje rizika za 453 hilj. EUR odnosno za 38,8%.

Grafik 16. **Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine**

Posmatrano prema grupama osiguranja, *bruto tehničke rezerve* su na nivou svih društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosile 74,1 mil. EUR, na dan 31. 12. 2020. godine, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 63,4 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* neživotnih osiguranja je manja u odnosu na kraj 2019. godine za 1,7%, odnosno za 1,6 mil. EUR, dok se vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe osiguranja smanjila za 3,2%, odnosno za 2,1 mil. EUR.

Bruto tehničke rezerve na nivou društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja su iznosile 72,8 mil. EUR, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 72,4 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* životnih osiguranja je porasla u odnosu na 2019. godinu za 12,8%, odnosno za 8,3 mil. EUR, dok je vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe porasla za 12,8%, odnosno za 8,2 mil. EUR.

Tabela 22. **Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31. 12. 2020. godine**

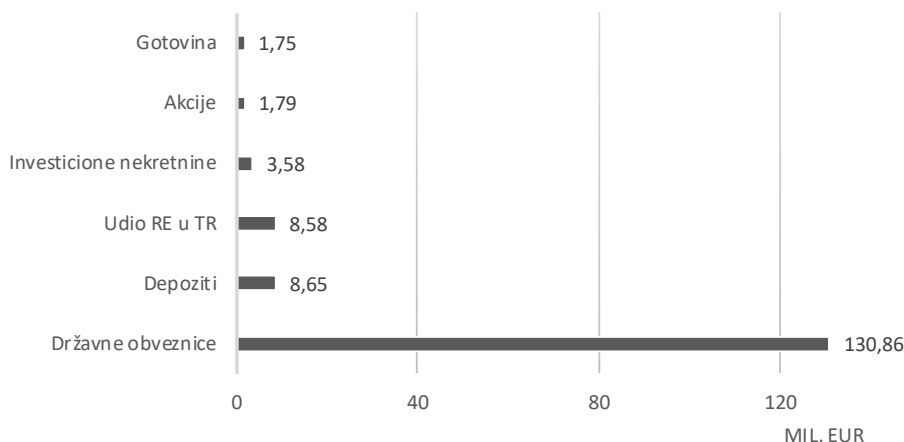
Grupa osiguranja	Neto tehničke rezerve		Bruto tehničke rezerve	
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće
Životno osiguranje	72.390.540	53,3%	72.779.249	49,6%
Neživotno osiguranje	63.427.193	46,7%	74.081.100	50,4%
UKUPNO	135.817.733	100%	146.860.350	100%

7. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVI

Zakon o osiguranju i Pravilnik o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje propisuju oblike imovine u koje se mogu plasirati sredstva tehničkih rezervi društava za osiguranje, kao i ograničenja za ukupna i pojedinačna deponovanja i ulaganja tih sredstava. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta osiguranja ukazuje da su sva društva za osiguranje na kraju 2020. godine obezbijedila veću pokrivenost bruto tehničkih rezervi od zahtjevanog nivoa u skladu sa zakonskom regulativom.

Na dan 31. 12. 2020. godine traženo pokriće bruto tehničkih rezervi iznosilo je 146,9 mil. EUR. Društva za osiguranje, za pokriće bruto tehničkih rezervi, ukupno su uložila 155,2 mil. EUR, odnosno 8,3 mil. EUR ili 5,7% više od traženog pokrića.

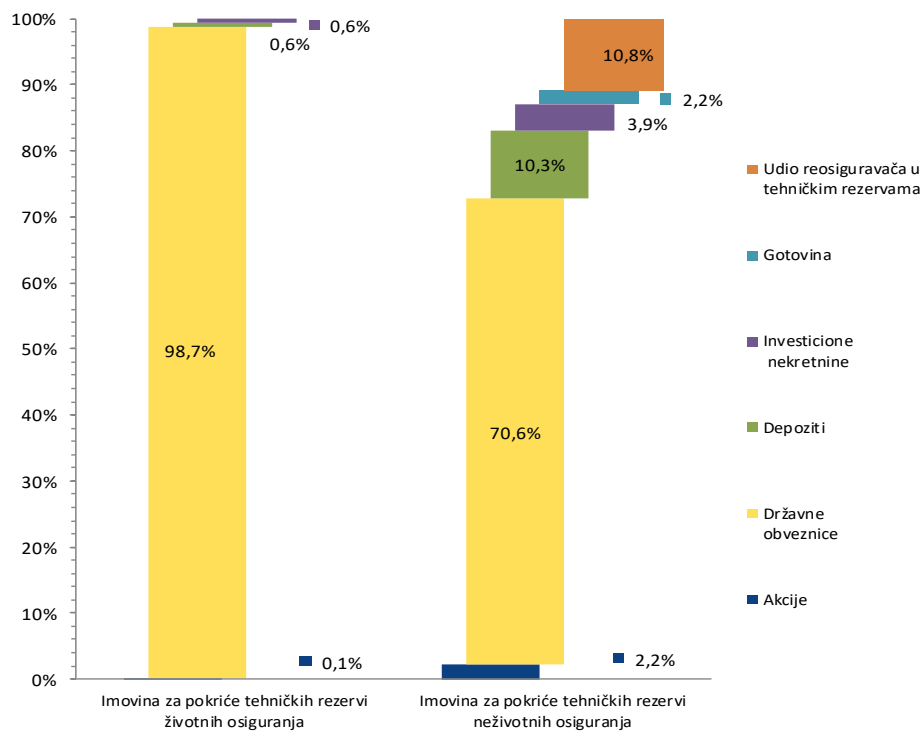
Grafik 17. **Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta na dan 31 .12. 2020. godine (mil. EUR)**

Analiza strukture ulaganja i deponovanja ukupnih sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine na dan 31. 12. 2020. godine ukazuje da su najveći udio od 84,3% (2019: 83,3%) činila ulaganja u državne obveznice, koja su iznosila 130,9 mil. EUR.

Naime, društva za životno osiguranje su od ukupnih sredstava bruto tehničkih rezervi 74,7 mil. EUR uložila u državne obveznice, dok su društva za neživotno osiguranje u ovaj oblik imovine uložila 56,2 mil. EUR. Depoziti u bankama su činili 5,6% ili 8,6 mil. EUR ukupnih ulaganja bruto tehničkih rezervi (neživotna društva su deponovala sredstva u iznosu od 8,2 mil. EUR, dok su životna društva deponovala svega 450 hilj. EUR), zatim udio reosiguravača u tehničkim rezervama ostvario je učešće od 5,5% ili 8,6 mil. EUR, investicione nekretnine od 2,3% ili 3,6 mil. EUR, akcije od 1,2% tj. 1,8 mil. EUR, dok je gotovina iznosila 1,7 mil. EUR i učestvovala je sa 1,1%.

Grafik 18. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja na dan 31. 12. 2020. godine

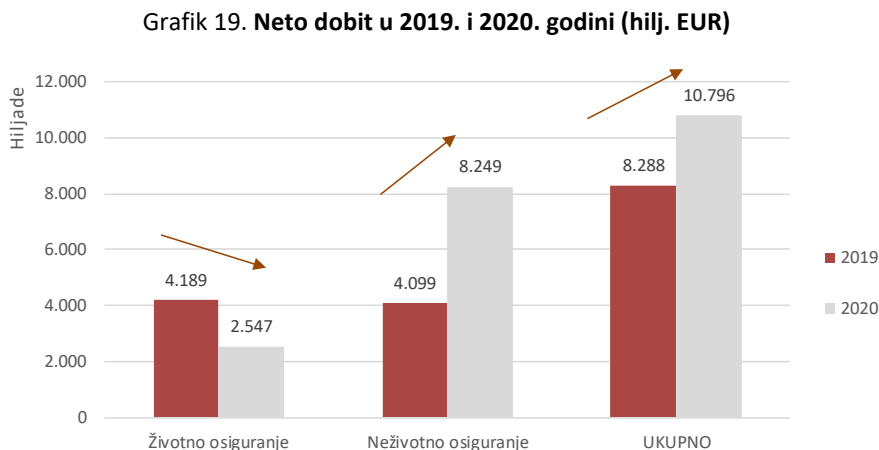
U posmatranom periodu, društva koja se bave poslovima neživotnih osiguranja su, u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje, izvršila ulaganje i deponovanje sredstava bruto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine u iznosu od 79,5 mil. EUR (107,4% ukupnih bruto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja).

Društva za životno osiguranje su u propisane oblike imovine, poštujući ograničenja propisana Pravilnikom, plasirala 75,6 mil. EUR sredstava bruto tehničkih rezervi životnih osiguranja (103,9% ukupnih bruto tehničkih rezervi životnih osiguranja).

8. POKAZATELJI POSLOVANJA

8.1 NETO DOBITAK/GUBITAK ZA POSLOVNU GODINU

Sektor osiguranja je u 2020. godini ostvario pozitivan neto rezultat za poslovnu godinu u rekordnom iznosu od 10,8 mil. EUR, što je za 30,3% više u odnosu na 2019. godinu (2019: 8,3 mil. EUR). Navedeno je u najvećoj mjeri posljedica rezultata poslovanja jednog društva za neživotno osiguranje.

U 2020. godini, kao i u 2019. godini, pozitivno je poslovalo svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori.

8.2 ADEKVATNOST KAPITALA I SOLVENTNOST

Društvo za osiguranje je dužno da, u skladu sa Zakonom o osiguranju, održava kapital na nivou adekvatnom obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavlja. Na dan 31. 12. 2020. godine svih devet društava za osiguranje na tržištu osiguranja u Crnoj Gori su bila kapitalno adekvatno.

Solventnost osiguravača predstavlja njegovu sposobnost da raspoloživim novčanim sredstvima podmiri sve svoje obaveze u rokovima njihovog dospijea. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na 31. 12. 2020. godine je ostvario prosječnu vrijednost od 2,2.

Tabela 23. **Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2019. godine i na 31. 12. 2020. godine**

Pokazatelj solventnosti	2019	2020
Život	2,1	2,4
Neživot	1,7	2,0
Ukupno	1,9	2,2

8.3 REOSIGURANJE

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa renomiranim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos rizika u reosiguranje i obezbijedili zaštitu od šteta koje bi mogle ugroziti njihovo poslovanje. U toku 2020. godine odobrena provizija od strane reosiguravača ostvarila je rast od 2,1% u odnosu na 2019. godinu i iznosila je 3,5 mil. EUR. Premija prenijeta u reosiguranje iznosila je 18,7 mil. EUR (20% premije u 2020. godini) i ostvarila je rast od 4,8% usljed rasta premije prenijete u reosiguranje kod ostalih osiguranja imovine za 26,4% i osiguranja imovine

od požara i drugih opasnosti za 17,5%. Učešće reosiguravača u bruto tehničkim rezervama u 2020. godini je iznosilo 11 mil. EUR i ostvarilo je povećanje za 8,2% u odnosu na 2019. godinu.

Tabela 24. **Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31. 12. 2019. i na dan 31. 12. 2020. godine**

	2019	2020	Promjene %
	Iznos (EUR)	Iznos (EUR)	
Premija	94.730.610	93.673.541	-1,1%
Premija prenijeta u reosiguranje	17.892.582	18.754.615	4,8%
Provizija odobrena od strane reosiguravača	3.413.703	3.483.966	2,1%
Bruto riješene štete (bez troškova rješavanja i isplate šteta)	37.228.654	36.568.232	-1,8%
Udio reosiguranja u bruto riješenim štetama	4.670.238	4.234.965	-9,3%
Udio reosiguranja u bruto tehničkim rezervama	10.203.042	11.042.617	8,2%

8.4 NETO MJERODAVNI TEHNIČKI REZULTAT I RENTABILNOST IMOVINE I SOPSTVENIH SREDSTAVA

Neto mjerodavni tehnički rezultat predstavlja pokazatelj adekvatnosti odnosno dovoljnosti premije za plaćanje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju. Posmatrano na agregatnom nivou društava za neživotno osiguranje, vrijednost ovog pokazatelja je na kraju 2020. godine iznosila 0,67. Navedeno ukazuje da je za grupu neživotnog osiguranja visina mjerodavnih šteta u samoprizržaju manja za 33% od mjerodavne tehničke premije u samoprizržaju, odnosno da je neto mjerodavna tehnička premija bila dovoljna za izmirenje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju.

Na dan 31. 12. 2020. godine svih devet društava za osiguranje je ostvarilo pozitivne neto rezultate i prinose na imovinu i kapital.

Tabela 25. **Pokazatelji rentabilnosti na 31.12.2019. i na 31. 12. 2020. godine**

Grupe osiguranja	31. 12. 2020.				31.12.2019.		
	Aktiva (EUR)	Kapital (EUR)	Neto dobit/gubitak za poslovnu godinu (EUR)	ROA	ROE	ROA	ROE
UKUPNO	249.400.889	62.196.124	10.795.724	4,3	17,4	3,5	15,2
Životna osiguranja	111.777.252	29.214.940	2.547.059	2,3	8,7	4,1	16,4
Neživotna osiguranja	137.623.637	32.981.185	8.248.665	6,0	25,0	3,1	14,2

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA – povrat na aktivu), kao odnos neto rezultata i ukupne aktive društva za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu, ostvarenog angažovanjem sredstava u poslovima osiguranja, investiranja itd. U 2020. godini na nivou cjelokupnog tržišta pokazatelj rentabilnosti imovine je iznosio 4,3% (2019: 3,5%). Rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja na kraju 2020. godine je iznosila 2,3% (2019: 4,1%), dok je rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosila 6% (2019: 3,1%).

Pokazatelj rentabilnosti vlastitih sredstava (ROE – prinos na kapital), kao odnos neto rezultata i kapitala društava za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na sopstvena sredstva. Takođe, na nivou cjelokupnog sektora osiguranja na kraju 2020. godine ostvaren je pozitivan prinos na kapital od 17,4% (2019: 15,2%). Rentabilnost vlastitih sredstava (kapital i rezerve) društava za životno osiguranje iznosila je 8,7% (2019: 16,4%), dok je kod društava za neživotno osiguranje iznosila 25% (2019: 14,2%).

8.5 LIKVIDNOST

Na dan 31. 12. 2020. godine svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori su bila likvidna. Koeficijent likvidnosti na dan 31. 12. 2020. godine na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori je iznosio 14,8 (2019: 14,5) što ukazuje na dovoljnost likvidnih sredstava za izmirenje obaveza društava za osiguranje (dospjelih obaveza i obaveza koje dospijevaju u roku od 14 dana od dana utvrđivanja koeficijenta likvidnosti)¹⁶.

¹⁶ Ovaj koeficijent je izračunat u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje („Sl. list CG“ br. 022/14).

9. UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE

Nacionalni biro osiguravača Crne Gore (u daljem tekstu: Udruženje) je pravno lice osnovano u cilju ostvarivanja zajedničkih interesa društava za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju u Crnoj Gori. Sva društva za osiguranje koja se bave navedenom vrstom poslova moraju biti članovi Udruženja.

Udruženje svoje poslove obavlja preko osnovnih organizacionih djelova, koja nemaju svojstvo pravnog lica:

- 1) *Biroa zelene karte;*
- 2) *Garantnog fonda;*
- 3) *Informacionog centra.*

Udruženjem upravljaju članovi, a organi upravljanja su Skupština, koju čini po jedan predstavnik svakog društva za osiguranje koje je član, i Izvršni direktor koji predstavlja i zastupa Udruženje.

U okviru Udruženja poseban značaj ima Garantni fond, za čije funkcionisanje društva za osiguranje, koja se bave poslovima obaveznog osiguranja u saobraćaju, uplaćuju doprinos Garantnom fondu iz premija obaveznih osiguranja u saobraćaju. Shodno Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju sredstva Garantnog fonda koriste se za isplatu osigurane sume, odnosno naknadu štete oštećenim licima, i to:

- 1) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje nije bio zaključen ugovor o obaveznom osiguranju u skladu sa ovim zakonom;
- 2) zbog smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja prouzrokovane upotrebom nepoznatog motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva;
- 3) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje je zaključen ugovor o obaveznom osiguranju sa društvom za osiguranje kome je oduzeta dozvola za rad ili nad kojim je pokrenut stečajni postupak ili postupak likvidacije;
- 4) u slučajevima iz čl. 34, 38 i 40 ovog zakona.

Iz sredstava Garantnog fonda nadoknađuju se i troškovi obrade i isplate odštetnih zahtjeva koji padaju na teret Garantnog fonda.

U 2020. godini ukupan iznos doprinosa koja društva za osiguranje uplaćuju Garantnom fondu iznosio je 1,57 mil. EUR, što je za 10,1% više u odnosu na 2019. godinu (2019: 1,42 mil. EUR). U toku 2020. godine Udruženje je isplatilo štete u iznosu od 1 mil. EUR (2019: 1,2 mil. EUR), od čega je za štete u zemlji isplaćeno 989 hilj. EUR (2019: 969 hilj. EUR), a za štete u inostranstvu 21 hilj. EUR (2019: 181,1 hilj. EUR), dok je renti isplaćeno 39 hilj. EUR (2019: 26 hilj. EUR).

U izvještajnom periodu, Udruženje je od ukupno 777 šteta za rješavanje (161 šteta prenešeno je iz 2019. godine, 456 šteta prijavljeno u 2020. godini, a reaktivirano je 160 šteta), riješilo 640, od čega je 182 zahtjeva za isplatu štete odbijeno, a 458 šteta je isplaćeno.

10. ZAKLJUČAK

Tržište osiguranja u Crnoj Gori je tokom 2020. godine poslovalo stabilno, uz solventno, likvidno i profitabilno poslovanje svih društava za osiguranje. U uslovima ekstremne neizvjesnosti pod uticajem pandemije Covid-19 koja je rezultirala negativnim promjenama u ekonomiji i u raspoloživom dohotku građana i privrede, crnogorsko tržište osiguranja je sačuvalo stabilnost i pokazalo otpornost na efekte pandemije. U tom smislu, preventivne mjere koje je Agencija za nadzor osiguranja preduzimala u 2020. godini, u cilju upravljanja efektima neizvjesnosti u pogledu uticaja okruženja pandemije na poslovanje, likvidnost i solventnost društava za osiguranje su dale pozitivne rezultate, te je sektor osiguranja bez značajnijih problema nastavio da vrši svoju značajnu ulogu na crnogorskom finansijskom tržištu i izvršava svoje ugovorima preuzete obaveze. U nadzornim aktivnostima, Agencija je nastavila da sprovodi kontinuirane aktivnosti u cilju zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, kao i u cilju očuvanja finansijske stabilnosti tržišta i razvoja djelatnosti osiguranja zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

U razvojnim aktivnostima osiguravači su se, u skladu sa preferencijama potrošača i tehnološkim inovacijama dominantno orijentisali na implementaciju novih tehnologija, te su u 2020. godini napravili značajan iskorak u optimizaciji poslovnih procesa kroz uvođenje digitalizacije, naročito u domenu prodajnih mreža i servisa za korisnike.

I pored koncentracije premije na mali broj vrsta osiguranja, gdje najznačajniju zastupljenost imaju obavezna osiguranja, crnogorsko tržište osiguranja karakteriše kontinuirani razvoj, uz rast učešća dobrovoljnih osiguranja i rast penetracije osiguranja. Takođe, u skladu sa globalnim trendovima i na crnogorskom tržištu osiguranja dolazi do promjene u strukturi proizvoda, posebno u štednoj i investicionoj komponenti proizvoda životnih osiguranja. Naime, novi proizvodi koji se razvijaju u uslovima dugoročno niskih kamatnih stopa i povrata na investicije, posebno naglašavaju benefite koje nude osiguravači, kao institucionalni investitori, što značajno doprinosi daljem razvoju i korišćenju punog potencijala tržišta osiguranja.